

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Seksioni i Veçantë

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok.202200784/6

Tiranë ____/____/2022

Lënda: *Rekomandim për marrjen e masave ligjore me qëllim respektimin e (afatit të arsyeshëm të gjykimit) garancive të procesit të rregullt ligjor në çështjen gjyqësore civile nr.1328 akti, datë regjistrimi 15.10.2020 me paditës Xh.M dhe të paditur Bashkia Tropojë.*

GJYKATËS SË APELIT SHKODËR

Të nderuar,

Sikurse jeni në dijeni në institucionin e Avokatit të Popullit është paraqitur ankesë nga shtetasi Xh.M, i cili parashtron se ka të regjistruar në Gjykatën e Apelit Shkodër çështjen gjyqësore civile nr.1328 akti, datë 15.10.2020, me të dhënat e mëposhtme:

Paditës: Xh.M
I paditur: Bashkia Tropojë
Objekti: Njohje pronar me parashkrim fitues

Në vijim të bashkëpunimit dhe korrespondencës që kemi pasur me Gjykatën e Apelit Shkodër, rezulton se kjo çështje ende nuk është planifikuar për gjykim.

Kështu, nga gjykata me shkresën nr.1823/1prot., datë 09.09.2022 jemi informuar se shtetasi Xh.M ka paraqitur kërkesë për përsheptim nëpërmjet av. D.S pranë Gjykatës së Apelit Shkodër më datë 21.05.2021, regjistruar në librin e kërkesave për përsheptim me nr.215. Kjo kërkesë është refuzuar nga gjyqtarja relatores, duke bërë shënimin përkatës

(nuk rezulton të jetë bërë vendim apo njoftuar nga sekretaria kërkuesi për refuzimin e kërkesës). Nga ana e kërkuesit deri sot më datë 09.09.2022 nuk është paraqitur kërkesë tjetër për përshejtim.

Në vlerësim të Avokatit të Popullit e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm ligjor është një ndër të drejtat themelore të qytetarëve shqiptarë. Për këtë arsye, e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm nuk është dhe nuk duhet të mbetet një e drejtë apo garanci deklarative, por është standard kushtetues, i garantuar dhe sanksionuar në aktet që përcaktojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si në nivel ndërkombëtar (neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut), ashtu edhe në të drejtën e brendshme (neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë¹).

Neni 6 i KEDNJ-së² zë një vend të rëndësishëm në tërësinë e të drejtave që garanton kjo konventë. Një gjykim i drejtë në çështje civile dhe penale është një element bazë i parimit të shtetit të së drejtës. Midis garancive që lidhen direkt ose indirekt me gjykatën janë ndër të tjera: publiciteti i gjykimit (seancat e hapura dhe shpallja e vendimit publikisht), mënyra e zhvillimit të rregullt të seancave gjyqësore, konkretisht elementë të tillë si: barazia e armëve, afati i arsyeshëm, arsyetimi i vendimeve etj.

Në Kodin e Procedurës Civile të RSH, ashtu si disa legjislacione evropiane, në zbatim të detyrimeve të përcaktuara nga GJEDNJ, janë parashikuar edhe mjete të veçanta ankimi, me qëllim përshejtimin e proceseve gjyqësore. Një nga këto mjete është edhe padia e veçantë e parashikuar në Kodin e Procedurës Penale dhe Kodin e Procedurës Civile

¹ Në nenin 42 të Kushtetutës parashikohet se:

1. Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor.
2. Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

² Sipas nenit 6 “E drejta për një proces të rregullt” të KEDNJ-së:

1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t’i ndalojë shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtonte interesat e drejtësisë.
2. Çdo person i akuzuar për një vepër penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.
3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme:
 - a) të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij;
 - b) t’i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes;
 - c) të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij ose, në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t’i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë;
 - d) të pyesë, ose të kërkojë që të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës dhe të ketë të drejtën e thirrjes dhe të pyetjes të dëshmitarëve në favor të tij, në kushte të njëjta me dëshmitarët e akuzës;
 - e) të ndihmohet falas nga një përkthyes, në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

lidhur me zgjatjen e procesit tej afatit të arsyeshëm. Me anë të këtij ankimi pala e interesuar ka mundësinë për të ndikuar drejtpërdrejt në një përshejtim të procesit. Me anë të kësaj padie, qytetari jo vetëm konstaton tejzgjatjen pa arsye të procesit, por mund të marrë dhe dëmshpërblim (nëse e kërkon) për vonesën e shkaktuar. Vendimi në këtë rast urdhëron gjykatën kompetente ta shqyrtojë çështjen sa më parë. Natyrisht, në disa raste tejzgjatja e procesit gjyqësor ka shkaqe objektive. Në një rast të tillë kjo padi mund të bëhet shkak për evidentimin e arsyeve konkrete dhe ndoshta edhe për eliminimin e tyre nga organet kompetente. Pra, ky mjet duhet konsideruar me efekt parandalues, në rast të tejzgjatjes pa shkak të procesit, pra që çdo individ ka një mjet efikas që do t'i vijë në ndihmë.

Po ashtu, sjellim në vëmendje se në muajin tetor 2021, GJEDNJ ka vendosur për rastin e dy kërkesve, *Bara and Kola v. Albania*, shtetas shqiptarë që janë ankuar pranë këtij institucioni për kohëzgjatjen e procedurave gjyqësore në Shqipëri. Kjo Gjykatë ka vendosur se në këto raste *është shkelur e drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*.³

Duke mos shpërfillur vonesën e kuptueshme që rrjedh nga reformat e thella të sistemit të drejtësisë dhe procesi i vettingut, Gjykata ripohoi **se shtetet kishin një detyrim të përgjithshëm për të organizuar sistemet e tyre ligjore në mënyrë që të siguronin përputhjen me kërkesat e nenit 6 paragrafi 1 të Konventës, duke përfshirë atë të një gjykimi të drejtë brenda një afati të arsyeshëm.**

Së fundmi, ndonëse nuk i takonte Gjykatës të vendoste për interpretimin e duhur të ligjit të brendshëm, ajo konsideroi se qasja e Gjykatës së Lartë në çështjen e aplikantit të parë për të mosllogaritur efektet e reformave të vazhdueshme të sektorit të drejtësisë në funksionimin e tij në shtrirjen e përgjithshme të procedurave, në këto rrethana, nuk do të ishin në përputhje me jurisprudencën e saj sipas nenit 6 paragrafi 1 mbi kërkesën e “*afatit së arsyeshëm*”, pasi mund të zhvendoste tek palët ndërgjyqëse individuale barrën e plotë të çdo vonese të shkaktuar nga reformat në sektorin e drejtësisë.

Përveç kësaj, u konstatua se mjeti i ri juridik sipas Kodit të Procedurës Civile, i miratuar në vitin 2017, nuk kishte ndihmuar në përshejtimin e gjykimeve, duke mos i lënë ankuesit të parë asnjë mjet juridik në dispozicion për t'u marrë me shkeljen e të drejtave të tij sipas nenit 6 paragrafi 1. Megjithatë, Gjykata deklaroi se mjeti i ri juridik është në parim i pajtueshëm me nenin 13 dhe për këtë arsye, duhet të shterret përpara se të paraqiten ankesa të ngjashme në Gjykatë.

Kodi i Procedurës Civile, i cili përcakton rregulla të detyrueshme, të njëjta dhe të barabarta, për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile e të mosmarrëveshjeve të tjera, me ndryshimet e vitit 2017, i ka kushtuar vëmendje të veçantë çështjes së respektimit të afatit të arsyeshëm të gjykimit, duke e trajtuar këtë institut në një kre të veçantë. Në dispozitën e nenit 399/2, pika 1 të këtij ligji përcaktohet se:

³ *Bara and Kola v. Albania* - [43391/18](#) and [17766/19](#) , Judgment 12.10.2021

“1. Afate të arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit apo ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, për qëllimet e përcaktuara në nenin 399/1, do të konsiderohen:

a) në gjykimin administrativ në shkallën e parë dhe në apel, përfundimi i gjykimit brenda një viti nga fillimi i tij në secilën shkallë;

b) në gjykimin civil në shkallë të parë përfundimi i procesit të gjykimit brenda dy viteve, në gjykim civil në apel brenda dy vjetëve; dhe gjykimin civil në Gjykatën e Lartë, brenda dy vjetëve;.....”

Në vendimin nr.78, datë 30.05.2019 të Këshillit të Lartë Gjyqësor “Për kalendarin e shqyrtimit të çështjeve në Gjykatën e Apelit” përcaktohet se:

“Caktimi i datës dhe orës së gjykimit të çështjes së ardhur mbi ankim të palës/palëve, bëhet nga gjyqtari relator, në përputhje me kalendarin e tij të shqyrtimit të çështjeve, duke marrë për bazë radhën sipas kohës së ardhjes së dosjeve në Gjykatën e Apelit.”

Dispozitat e lartpërmendura të Kodit të Procedurës Civile, kanë si qëllim vendosjen për herë të parë të standardeve, si dhe një kufi në raport me termat kohorë lidhur me gjykimin brenda afatit të arsyeshëm.

E drejta e gjykimit brenda një afati të shpejtë dhe të arsyeshëm është jo vetëm një garanci për mbrojtjen e palëve nga zvarritjet e paarsyeshme të procedurave, por mbi të gjitha garanton se brenda një afati të arsyeshëm pala kërkuese do të përfitojë eventualisht nga të drejtat që i janë mohuar, duke i mundësuar asaj siguri juridike në raport me pozitën procedurale. Për më tepër, gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, përveçse është një standard të cilin organi gjyqësor ka detyrimin ta respektojë *apriori*, është mbi të gjitha një standard që vlerësohet në mënyrë të veçantë për secilin rast konkret, nisur nga specifika, kompleksiteti, tërësia e të drejtave të shkelura apo të pretenduara, etj.

Mosgjykimi i çështjes gjyqësore brenda një afati të arsyeshëm, jo vetëm cenon të drejtën e ankuesit për një proces të rregullt ligjor, por për më tepër, zvarrit eventualisht përfitimet, pasi nuk e lejon të ketë as send apo pjesë të tij dhe as fryte civile që i takojnë me ligj.

Dëshirojmë të theksojmë se institucioni i Avokatit të Popullit është në dijeni të faktit se në Gjykatat e Apelit ka një numër të konsiderueshëm të çështjeve të paraqitura për gjykim, gjë që çon në ngarkesë voluminoze të punës së gjyqtarëve, shoqëruar kjo edhe me vakancat e shkaktuara si rrjedhojë e procesit të vettingut.

Po ashtu, pandemia Covid-19 ka krijuar sfida të jashtëzakonshme për të gjithë autoritetet shtetërore dhe gjyqësore. Sistemi gjyqësor sikurse të gjithë institucionet publike në vendin tonë u përball me vështirësi të reja, krahas atyre me të cilat është hasur ky sistem vitet e fundit për arsye të procesit të vettingut.

Gjithsesi, pavarësisht kësaj gjendjeje, çmujmë se gjykimi i çështjeve në kohë nevojitet të adresohet.

Gjykata Kushtetuese lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet mbi bazën e kriterëve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, sipas së cilës arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuarësin kjo te zgjatje e afateve të gjykimit⁴. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se për të arritur në konkluzionin nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duhet të vlerësohet analiza e secilit prej elementeve të sipërcituara.

Për gjithë sa parashtruar, në mbështetje të pikës 3, të nenit 63, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku përcaktohet: “*Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur konstaton shkelje të të drejtave dhe të lirive nga administrata publike*”, si dhe në ligjin nr.8454, datë 04.02.1999 “*Për avokatin e Popullit*”, i ndryshuar, neni 21/b në të cilin parashikohet: “*Avokati i Popullit paraqet rekomandime për marrje masash për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ që ka shkaktuar shkeljen*”:

REKOMANDOJMË:

-Marrjen e masave të nevojshme me qëllim respektimin e garancive të procesit të rregullt ligjor në çështjen gjyqësore civile nr.1328 akti, datë regjistrimi 15.10.2020 me paditës Xh.M dhe të paditur Bashkia Tropojë.

Për qëndrimin që do të mbani dhe masat që do merrni në zbatim të këtij rekomandimi, na vini në dijeni brenda afatit ligjor 30 ditor, të parashikuar në nenin 22 të ligjit nr.8454 datë 04.02.1999 “*Për Avokatin e Popullit*”, i ndryshuar.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

Ermonela Ruspi

⁴ Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr.69 datë 17.11.2015.